

## بسمه تعالی

### ترجمه مصاحبه با اوگنیا پاک اقتصاددان درباره ارزیابی اهداف دولت قزاقستان برای جذب سرمایه گذاری خارجی در این کشور

از نظر کارشناسان تورم و ژئوپلیتیک مانع از دستیابی دولت قزاقستان برای جذب ۲۵ میلیارد دلار سرمایه گذاری مستقیم خارجی می شود؛ در شرایط فعلی، این یک هدف بلندپروازانه است؛ اگر یک محیط داخلی پایدار تضمین شود، قزاقستان می تواند برای سرمایه گذاران خارجی جذاب شود.

در مصاحبه ای اقتصاددان اوگنیا پاک، خاطرنشان کرد که در واقعیت های فعلی - با توجه به تنش های ژئوپلیتیکی، تورم بالای مداوم و خطرات ساختاری - دستیابی به چنین هدفی بیشتر شبیه یک سناریوی خوش بینانه به نظر می رسد. به عنوان مثال، او به ارقام سال ۲۰۲۴ اشاره کرد، زمانی که جریان ناخالص سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) به کشور تنها ۱۷,۱ میلیارد دلار بود که مشابه سال ۲۰۲۰ است.

ای. پاک می گوید: «در سه ماهه اول سال ۲۰۲۵، ۶,۵۸ میلیارد دلار جذب شده است - ۶,۲ درصد بیشتر از مدت مشابه سال ۲۰۲۴. این امید را ایجاد می کند که جریان ناخالص سرمایه گذاری مستقیم خارجی امسال بیشتر از سال گذشته باشد. ما شاهد نوسانات جریان های سرمایه گذاری هستیم و با توجه به تأثیر مداوم شوک های خارجی بر قزاقستان، جذب سرمایه گذاری خارجی در سطحی که در دوران آرام تر بود، یک کار بسیار بلندپروازانه است». به گفته او، این امر نه تنها مستلزم انعطاف پذیری سیاسی، بلکه همچنین اقتصادی در برابر چالش های خارجی است. با این حال، برای یک اقتصاد کوچک و باز وابسته به صادرات مواد اولیه، انعطاف پذیری در برابر چنین شوک هایی دشوار است.

او در مورد عواملی که به جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی کمک می کنند یا مانع آن می شوند، خاطرنشان کرد که در شرایط عدم قطعیت جهانی بالا، سرمایه گذاران عموماً تمایل دارند حوزه های قضایی قابل اعتمادتری را انتخاب کنند که این امر علاقه به بازارهای نوظهور را کاهش می دهد. به عنوان مثال، می توان به وضعیت ناپایدار ژئوپلیتیکی در خاورمیانه، وخامت روابط اقتصادی بین چین و ایالات متحده، درگیری نظامی مداوم بین روسیه و اوکراین و همچنین تشدید سیاست تحریم های اتحادیه اروپا اشاره کرد.

این اقتصاددان خاطرنشان می کند: «از آنجایی که هم فدراسیون روسیه و هم چین شرکای تجاری اصلی ما هستند، این امر اقتصاد ما را به ویژه در برابر شوک های ناشی از اقتصاد این کشورها حساس می کند، به همین دلیل خطرات

سرمایه‌گذاری در قزاقستان برای سرمایه‌گذاران خارجی اکنون ممکن است بیشتر به نظر برسد. اگرچه وضعیت فعلی از این نظر جالب است که عدم قطعیت ناشی از سیاست دونالد ترامپ، سرمایه‌گذاران را حتی در خود بازار سهام آمریکا نیز عصبی می‌کند، بازاری که قبلاً با توجه به قوانین روشن و شفاف بازی، قابل اعتماد تلقی می‌شد. امروزه به سختی کسی می‌گوید که اقتصاد آمریکا در مورد قوانین روشن بازی است».

ای. پاک توضیح داد: در این زمینه، سرمایه‌گذاران به سمت یک دارایی مطمئن - طلا - روی می‌آورند، اما به عنوان یک جایگزین، به دنبال منابع قابل اعتماد برای سرمایه‌گذاری در کشورهای در حال توسعه هستند. و در این زمینه، اگر یک محیط داخلی پایدار - چه در اقتصاد و چه در سیاست - تضمین شود، قزاقستان هنوز هم می‌تواند به عنوان یک پلتفرم جذاب به نظر برسد. با این حال، به نظر او، تورم بالا در این کشور ممکن است به مانعی برای سرمایه‌گذاران خارجی تبدیل شود. ما نرخ‌های بالای رشد اقتصادی را گزارش می‌کنیم: تولید ناخالص داخلی واقعی طی شش ماه ۶,۲ درصد (سالانه) رشد داشته است، اما با تورم سالانه ۱۲ درصد، هیچ اقتصاددان یا سرمایه‌گذاری این رشد را پایدار نمی‌داند. برعکس، چنین رشد سریعی با تورم دو رقمی نشان دهنده افزایش عدم تعادل ساختاری در اقتصاد است. به طور خاص، تورم بالا بار سنگین‌تری را بر اقشار آسیب‌پذیر اجتماعی جامعه وارد می‌کند، در نتیجه، نابرابری درآمدی در قزاقستانی‌ها در این کشور رو به افزایش است و منابع در اقتصاد به طور ناموزون توزیع می‌شود».

علاوه بر این، در حال حاضر تعدادی از اصلاحات در کشور برای آزادسازی تعرفه‌ها در حال انجام است. این یک اقدام بسیار ضروری است، هرچند دردناک، زیرا به تعویق افتاده است (باید مدت‌ها پیش انجام می‌شد). اما اگر اهمیت و ضرورت اصلاحات فردی را بتوان برای اقتصاددانان و مردم داخل کشور توضیح داد، توضیح همین موضوع برای سرمایه‌گذاران خارجی کار دشوارتری است. سرمایه‌گذاران خارجی از نظر اقتصادی به «مفید بودن» برای کشور علاقه‌مند نیستند، بلکه به سودآوری خود علاقه‌مندند.» به گفته وی، اگر سرمایه‌گذاران همین اصلاحات را به عنوان تهدید یا خطری برای سودآوری سرمایه‌گذاری‌های خود ببینند، در این مرحله از سرمایه‌گذاری خودداری خواهند کرد، به خصوص اگر در مورد سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی صحبت کنیم.

ای. پاک معتقد است: «بنابراین، از نظر عوامل داخلی، قزاقستان در این مرحله برای سرمایه‌گذاری چندان جذاب به نظر نمی‌رسد، بیایید صادق باشیم. با این وجود، به دلیل بازده جذاب و سررسید کوتاه، علاقه به اوراق قرضه دولتی جمهوری همچنان بالاست.» در مورد تنوع‌بخشی به کشورهای منبع سرمایه‌گذاری، این اقتصاددان معتقد است که این یک کار واقع‌بینانه است، به ویژه در پس زمینه سیاست اقتصادی خارجی چندوجهی جمهوری. وی

افزود: «در سال‌های اخیر، آسیای مرکزی به طور کلی اهمیت خود را در اقتصاد جهانی و ژئوپلیتیک افزایش داده است. با این حال، در شرایط فعلی، جغرافیای سرمایه‌گذاری‌ها نه تنها با منافع اقتصادی، بلکه با معماری تحریم‌ها و همچنین اتحادهای سیاسی نیز به طور فزاینده‌ای تعیین می‌شود» در عین حال، بخش عمده‌ای از سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی هنوز هم به بخش معدن اختصاص دارد. ای. پاک خاطرنشان کرد، در عین حال، افزایش قابل توجهی در علاقه به بخش مالی وجود دارد. بنابراین، در ژانویه تا ژوئن ۲۰۲۵، سرمایه‌گذاری در دارایی‌های ثابت در این بخش تقریباً دو برابر شد و ۹۷ درصد از آنها توسط منابع خصوصی تأمین شد. این نشان دهنده جذابیت بالای این بخش برای سرمایه‌گذاران خصوصی است. و این حوزه باید با بهبود سیاست‌های دولت توسعه یابد. به گفته ای. پاک، جذب ۲۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در سال ۲۰۲۵ همچنان ممکن است، اما با توجه به ترکیب فعلی شرایط خارجی و داخلی، "به نظر می‌رسد حد بالایی از محدوده واقع بینانه" است. به طور کلی، از دیدگاه تاریخی، این هدف قابل دستیابی به نظر می‌رسد، زیرا در برخی سال‌ها این مقدار حتی از ۲۸ میلیارد دلار نیز فراتر رفته است.

اولگا بلنکایا، رئیس تحلیل اقتصاد کلان در فینام، به داده‌های بانک ملی استناد کرد که طبق آن بیشترین حجم سرمایه‌گذاری در سال ۲۰۲۲ جذب شده است. با این حال، پس از آن، شروع به کاهش کرد - به ۲۳,۹۹ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۳ و به ۱۷,۱۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۲۴.

در سال‌های ۲۰۲۲-۲۰۲۳، بزرگترین سرمایه‌گذاران هلند، ایالات متحده آمریکا، سوئیس، روسیه و کره جنوبی بودند. در سال ۲۰۲۴، سرمایه‌گذاری از این کشورها به طور قابل توجهی کاهش یافت. سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی از چین (۱ تا ۲ میلیارد دلار در سال) نسبتاً پایدار است و از سال گذشته، جریان سرمایه‌گذاری از قطر نیز وجود داشته است.

تغییراتی نیز در زمینه صنعت رخ داده است. بنابراین، سرمایه‌گذاری‌ها در صنایع معدن و تولید، حمل و نقل و انبارداری کاهش یافته است. بر اساس نتایج سه ماهه اول سال ۲۰۲۵ (ورود ناخالص سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی ۶,۵۸ میلیارد دلار)، می‌توانیم انتظار داشته باشیم که امسال در مقایسه با سال ۲۰۲۴، شاهد افزایش سرمایه‌گذاری باشیم، اما دستیابی به هدف ۲۵ میلیارد دلاری در سال جاری هنوز مورد سوال است. به گفته این کارشناس، کاهش ورود سرمایه‌گذاری می‌تواند با کاهش رشد اقتصادی قزاقستان در سال ۲۰۲۴ به ۴,۸ درصد در بجهوحه کاهش تولید نفت، وخامت جمع‌آوری مالیات و تورم نسبتاً بالا تسهیل شده باشد.

در عین حال، صنعت معدن این کشور در حال رشد است (تولید نفت ۱۱,۶ درصد افزایش یافته است)، تولید و ساخت و ساز و برنامه‌های سرمایه‌گذاری در بخش‌های زیرساختی در حال اجرا هستند. «در عین حال، انتظارات برای افزایش بار مالیاتی از سال ۲۰۲۶ (مالیات بر ارزش افزوده از ۱۲٪ به ۱۶٪ افزایش خواهد یافت)، تورم دو رقمی و سیاست پولی سختگیرانه بانک ملی همچنان عوامل بازدارنده سرمایه‌گذاری هستند.»

پیش از این گزارش شده بود که دولت قزاقستان قصد دارد در سال ۲۰۲۵ حدود ۲۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی جذب کند. این مطلب توسط سربیک ژومانگارین، معاون نخست وزیر، بیان شد.

<https://lsm.kz/pii>

### اقتصاد تحت فشار قزاقستان بین تحریم‌ها و جاه‌طلبی‌ها؛

قزاقستان باید برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی مبارزه کند. همچنین تلاش‌های زیادی برای تحریک رشد اقتصادی انجام دهد. یراسیل سربیک‌بای، تحلیلگر ارشد بخش خدمات مشاوره<sup>۱</sup> AERC در مصاحبه با LS درباره کارهایی که در انتظار دولت است، گفت.

او با ارزیابی هدف دولت برای افزایش تولید ناخالص داخلی به ۴۵۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۹، آن را جاه‌طلبانه اما کاملاً عملی حتی در شرایط تغییرات فزاینده در اقتصاد جهانی می‌داند. یراسیل سربیک‌بای در مصاحبه‌ای با LS یادآوری کرد که قزاقستان، به عنوان یک اقتصاد باز مبتنی بر مواد خام، به طور قابل توجهی تحت تأثیر وضعیت اقتصادی خارجی و خطرات ژئوپلیتیکی قرار دارد. این موارد شامل فشار تحریم‌ها در منطقه، تغییرات ساختاری در تجارت جهانی، محدودیت‌های فناوری و کمبود سرمایه انسانی است.

این تحلیلگر معتقد است: «در میان‌مدت، عواملی مانند تنوع ناکافی اقتصاد، تغییر جهت جریان‌های صادراتی، کند شدن رشد جهانی و جدایی زنجیره‌های تأمین ممکن است نرخ رشد تولید ناخالص داخلی را محدود کند. با این حال، با توجه به اصلاحات مداوم و تنوع‌بخشی به اقتصاد، هدف ۴۵۰ میلیارد دلار ممکن است در سناریوی رشد متوسط اقتصاد جهانی و جذب مؤثر سرمایه‌گذاری و همچنین دستیابی به رشد تولید ناخالص داخلی سالانه حداقل ۶ درصد واقع‌بینانه باشد.»

---

<sup>۱</sup>مرکز تحقیقات اقتصاد کاربردی (از این پس AERC نامیده می‌شود) سازمانی است که در سال ۲۰۱۰ برای انجام وظایف علمی، آموزشی، مدیریتی، ارائه کمک‌های تحلیلی و سایر کمک‌های مشاوره‌ای ایجاد شده است.

این تحلیلگر گفت: طبق گزارش دفتر آمار ملی، شاخص حجم فیزیکی تولید ناخالص داخلی برای سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ به ترتیب به ۵,۱ درصد و ۴,۸ درصد رسیده است.

اقتصاد قزاقستان در سال‌های اخیر پس از همه‌گیری کووید-۱۹ رشد متوسطی را نشان داده است. «علاوه بر این، شایان ذکر است که تا پایان سه ماهه اول سال ۲۰۲۵، این شاخص به ۵,۶ درصد در مقیاس سالانه رسید، در حالی که تا پایان ژانویه تا ژوئن امسال به ۶,۲ درصد (سالانه/سالانه) افزایش یافت که آن را به شاخص هدف ۶ درصد نزدیک‌تر می‌کند و بالاترین نرخ رشد تولید ناخالص داخلی در ۱۴ سال گذشته است.» سربکبای افزود: بنابراین، در سال ۲۰۱۱، تولید ناخالص داخلی ۷,۵ درصد رشد کرد. برای مقایسه، برای مدت مشابه سال قبل، رشد ۳,۲ درصد بود. محرک‌های اصلی رشد، صنعت حمل و نقل (۲۲,۷ درصد)، ساخت و ساز (۱۸,۴ درصد)، معدن (۸,۴ درصد)، بخش واقعی اقتصاد (۸,۰ درصد)، بخش تولید (۵,۵ درصد)، بخش خدمات (۵,۲ درصد) و کشاورزی (۳,۷ درصد) بودند.

این کارشناس با اظهار نظر در مورد سیاست دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، برای کاهش قیمت نفت، خاطرنشان کرد که طلای سیاه سهم زیادی از تولید ناخالص داخلی کشورمان را تشکیل می‌دهد. این امر می‌تواند مستقیماً بر اقتصاد قزاقستان تأثیر بگذارد، زیرا درآمدهای نفتی سهم قابل توجهی از درآمدهای صادراتی را تشکیل می‌دهند و اساس ذخایر ارزی را تشکیل می‌دهند. نماینده AERC ادامه داد: «اگر قیمت مواد اولیه تحت فشار باشد، ممکن است پایه درآمد بودجه و فرصت‌های افزایش سرمایه‌گذاری کاهش یابد. با این حال، دستیابی به سطح هدف تولید ناخالص داخلی لزوماً نباید صرفاً به بخش مواد اولیه متکی باشد.

با توجه به اینکه اقتصاد به طور مؤثر متنوع شده و صنایع تولیدی، مجتمع‌های کشاورزی-صنعتی، لجستیک و بخش فناوری اطلاعات به سرعت در حال توسعه هستند، قزاقستان می‌تواند تأثیر منفی قیمت‌های پایین نفت را جبران کند.» در بحبوحه درگیری‌های ژئوپلیتیکی فزاینده در خاورمیانه، پویایی قیمت‌ها در بازار جهانی نفت طی ماه گذشته نوسانات گسترده‌ای را در محدوده ۶۰ تا ۸۰ دلار در هر بشکه نشان داده و به بالاترین حد خود در پنج ماه گذشته رسیده است.

این کارشناس معتقد است: «در عین حال، قیمت نفت تحت تأثیر طیف وسیعی از عوامل خارجی، از جمله عوامل سیاسی و اقتصاد کلان قرار دارد. اوپک پلاس همچنین افزایش اهداف تولید را برای ماه اوت امسال اعلام کرد که در واقع به معنای لغو ۸۰ درصد از محدودیت‌های داوطلبانه به میزان ۲,۲ میلیون بشکه در روز است. با این حال، با توجه به شرایط اساسی سخت فعلی، این تصمیم تأثیر قابل توجهی بر بازار نداشت.»

در این شرایط، حتی با اجرای سیاست کاهش قیمت نفت توسط ایالات متحده، شاخص‌های قیمت می‌توانند نوسانات نزولی و صعودی را به دلیل سایر تأثیرات خارجی نشان دهند. این تحلیلگر مطمئن است: «علاوه بر این، کاهش بیش از حد قیمت نفت به سطوح بحرانی از نظر اقتصادی برای تولیدکنندگان هیدروکربن در ایالات متحده نیز نامناسب است. بر این اساس، در چنین سناریویی، اگر دولت بتواند یک تغییر ساختاری به سمت صنایع غیرنفتی برای کاهش خطرات ایجاد کند، رسیدن به ۴۵۰ میلیارد دلار دشوارتر می‌شود، اما غیرممکن نیست.» وی تأکید کرد که برای دستیابی به هدف تعیین‌شده تولید ناخالص داخلی تا سال ۲۰۲۹، دولت باید یک سیاست اقتصادی فعال و چندوجهی را دنبال کند، از جمله:

- تنوع‌بخشی سریع اقتصاد با هدف توسعه بخش‌های غیرمنابع، از جمله بخش واقعی، خدمات حمل‌ونقل و لجستیک، ساخت‌وساز، اقتصاد دیجیتال و غیره؛
- اصلاحات نهادی، از جمله تقویت حاکمیت قانون، پیش‌بینی‌پذیری محیط نظارتی، کاهش موانع اداری و ساده‌سازی رویه‌های کسب‌وکار و همچنین حمایت از آنها؛
- توسعه سرمایه انسانی با بهبود کیفیت آموزش و پرورش حرفه‌ای برای تشکیل نیروی کار بسیار ماهر؛
- سیاست سرمایه‌گذاری فعال، ایجاد شرایط برای سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی، تضمین دسترسی به تأمین مالی بلندمدت، حمایت از استارت‌آپ‌ها و خوشه‌های نوآورانه؛
- حفظ تورم در کریدور هدف و مدیریت مؤثر صندوق ملی برای تعدیل شوک‌های خارجی و ایجاد شرایط مطلوب.

سریک‌بای افزود: «علاوه بر این، توسعه همکاری‌های بین‌المللی برای ادغام در زنجیره‌های تأمین جهانی ضروری است که با توجه به موقعیت جغرافیایی قزاقستان، رشد پایدار را تضمین می‌کند.» به یاد بیاورید که رومن اسکالر، معاون نخست وزیر، پیش از این از برنامه‌های قزاقستان برای جذب ۱۵۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم تا سال ۲۰۲۹ خبر داده بود. با این حال، این تحلیلگر معتقد است که رقابت برای جلب نظر سرمایه‌گذاران خارجی بسیار دشوار خواهد بود.

سریک‌بای معتقد است: «هدف جذب ۱۵۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی<sup>۲</sup> (FDI) تا سال ۲۰۲۹ نیز بسیار بلندپروازانه به نظر می‌رسد، به ویژه در شرایط رقابت جهانی فعلی برای سرمایه و کاهش ورود سرمایه‌گذاری

---

<sup>۲</sup>FDI یا سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، مخفف عبارت Foreign Direct Investment است. این یک سرمایه‌گذاری بلندمدت است که در آن یک

به بازارهای نوظهور. پویایی FDI در ۱۰ سال گذشته نشان دهنده سطح ناکافی ورود خالص سرمایه‌گذاری برای دستیابی به هدف جذب ۱۵۰ میلیارد دلار تا سال ۲۰۲۹ است.»

با این حال، این تحلیلگر می‌گوید که با بهبود فضای سرمایه‌گذاری در کشور، که شامل ایجاد یک چارچوب قانونی قابل پیش‌بینی، حفاظت از حقوق مالکیت، یک سیستم قضایی مؤثر و کاهش خطرات فساد می‌شود، می‌توان علاقه سرمایه‌گذاران خارجی را تحریک کرد.

او تأکید کرد: «برای قزاقستان مهم است که پروژه‌هایی را در بخش‌های انرژی، فرآوری مواد خام، فناوری‌های دیجیتال و لجستیک، که ارزش افزوده بالایی دارند، ترویج دهد. برنامه کریدور سبز، با هدف ساده‌سازی رویه‌ها برای سرمایه‌گذاران خارجی، می‌تواند در صورت پشتیبانی از گام‌های واقعی، مانند کاهش زمان ثبت پروژه‌ها، ارائه مشوق‌های مالیاتی و دسترسی به زیرساخت‌ها، به عامل مهمی تبدیل شود. ارتقای فعال وجهه سرمایه‌گذاری کشور از طریق مشارکت در مجامع بین‌المللی، انعقاد توافق‌نامه‌های دوجانبه در مورد حمایت از سرمایه‌گذاری و استفاده از نهادهای توسعه نیز می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاران کمک کند». بنابراین، جذب ۱۵۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در بازه زمانی مشخص شده، کار دشواری است، اما می‌توان به شرط اتخاذ رویکردی جامع و اجرای مداوم اصلاحات ساختاری، به آن دست یافت.

<https://news.mail.ru/economics/67105507/>

---

سرمایه‌گذار از یک کشور، سرمایه خود را در یک کسب و کار در کشور دیگری سرمایه‌گذاری می‌کند، با هدف ایجاد کنترل بر عملیات آن، به عنوان مثال با خرید سهمی از سرمایه یا ایجاد یک کسب و کار جدید